

ADATOK.

AZ ESZTERGOMI VARGÁK CZÉHLEVELE 1473-ból MAGYAR FORDÍTÁSBAN.

1473. január 8. Esztergom. A város közönsége megerősíti a varga czéh szabadalmait és kiváltságait tartalmazó 11 magyar nyelvű articulust. Ugyanezt II. Ulászló 1496. november 1-én átírja és megerősíti.

Wladislaus Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Ladomeriae, Cumaniae Burgaviaeque Rex, necnon Sylesiae ac Lucemburgensis Dux, Marchioque Moraviae, Lusatiae etc. Omnibus Christi fidelibus praesentibus pariter et futuris praesentium notitiam habituris salutem in omnium Salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod pro parte et in persona fidelium nostrorum circumspectorum universorum magistrorum sutorum in civitate nostra Strigoniensi, Comaromiensi, exhibitae sunt nobis et praesentatae, quaedam fidelium literae nostrorum prudentorum ac circumspectorum iudicis et iuratorum civium dictae civitatis nostrae Strigoniensis in pargameno confectae duplicique et authentico sigillo eiusdem civitatis nostrae inpendenti communitae, certas consuetudines, constitutiones, libertates et libertatum praerogativas ipsorumque magistrorum sutorum in se continentium tenoris infrascripti supplicatum itaque extitit nostrae maiestati humiliter, ut eisdem literas et omnia in eisdem contenta ratas gratas et accepta habere, literisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum interi et inscribi facere ac pro praenotatis magistris sutorum, ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis innovantes perpetuo valituras confirmare dignemur, quarum quidem literarum tenor talis est:

Nos Sebastianus Pollya iudex nec non Petrus Dominici, alter Petrus Nyul, Paulus Andreae, Joannes Szücs, Albertus Carnifer, Michael Thóth, Blasius Augustini, Jacobus Textor, Benedictus Literatus, Leonardus Institor et Lucas Davonszky cives civitatis Strigoniensis. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod honesti viri Georgius Nyllas decanus necnon Joannes Thoth et Laurentius Németh sutores magistri cehae seu confraternitatis omnium magistrorum sutorum in dicta civitate nostra Comaromiensi (!) nostram personaliter venientes in presentiam nobis in eorum ac omnium magistrorum aliorum sutorum praedictorum personis cum instantia debita supplicarunt, quod cum ipsi confraternitatem in honorem omnium sanctorum unanimi consensu parilique voluntate in claustro Sancti

Martini apud fratres de ordine praedicatorum vel una alia ecclesia in dicta civitate nostra, quam videlicet ad hoc eligerent, per eiusmodi conditionibus et articulis sub infrascriptis tenendam et perpetuo observandam disposuissent et ordinassent, huiusmodi dispositionem et ordinationem acceptare et nostris literis privilegialibus suo ordine inseri et inscribi facere eisdemque nostrum consensum pariter et assensum praebere dignemur. Quarum quidem dispositionis et ordinationis series sequitur et est talis :

Articulus 1-mus. Új varga mesterek minden esztendőben edgyütt gyülekezzenek és két ché mestert és egy dékánt magokk válasszanak. Ha pediglen az mester emberek az egyhazzi attyánk szerént az vallások miatt megh nem egyezhénének, tehát az varga mesterek az eő vallásokat máshova avagy más ecclesiában az hova fog teczeni más városban is foganatos légyen.

Articulus 2-dus. Valamely városban, ecclesiában avagy clastromban tartatik az varga mesterek czéhe minden vasárnap azon mesterek egy szent énekles mesét nagy ájttatoságal tartozznak megh halgatni. Alicsuk és affirmalyuk azt is, hogy az megh nevezett szent mésen az chéhé mester és dékán maga személye szerént nagy böcsüllettel jelen légyen.

Articulus tertius. Az Szent Háromság napján, Mént Szent napján és Szent Gergely páppa napján az chéhé mester és az varga mesterek tar.ozzanak egy szent énekes mesét magok személyek szerént jelen lenni és megh halgatni.

Articulus quartus. Az megh nevezet ünepnapokra ménden mester tartozzék hét-hét gyertát és három-három pénzt az oltara tenni, ha pedighlen valamely közölek aztat elmulatná és elhalgatná és igazs elmullatássának okátt megh nem mutattná, az eő elmulatássáert egy márczt avagy egy font viaszgra megh böntetessik.

Articulus quintus. Ha valamely varga mester ez világabul kimulna és megh halna, ménden tartozzék az eő házához menni és az holt testet ecclesiában avagy sirban kísérteni és az szent mesét megh halgatni és jelen lenni, mely dolgot ha valamely közölek elmulatna és halgatna és avagy megh utálna, az olyan egy márczal avagy egy font viaszgal böntötessék megh. És valamely ecclesiában ez olyant holt test eltemetessék, az chéhé tartozzék egy szent mesét szolgáltatni és ezek után a szomoru attyafiakkal házához menni.

Articulus sextus. Másféle mesterembereknek és az kik nincsenk chében az vásárnapokon kívül esztendőben szoktak lenni, semí féle bőroket nem szabad venni az hol ché vagyon és semmi mivet az melly fekete bőrbül miveltetik és csináltatik ne legyen szabad nékik árulni, de veres bőrbül való sarukat szabad légyen árulni, mivel afféle kereskedés mások(nak) is engetessék az szigyártók minálunk lakozók valahol szeretik és nékik teczik, szabadon vehetnek az bőroket, annak okáér az első articulus ellen ne légyen az ki vidékrül mondaték és a kik nincsenek chében.

Articulus septimus. Hogy ha olyan jövevény varga mester, az mi városban jönne, az ki nem volna chében és azon városban akarna

lakni, addig az ideigh semmi nemü művet ne légyen szabad üzni, valameddigh varga mesterek közé nem addya maghát, az mi szokásunk szerént és mikor chében adgya magát, tartozzék az mestereknek két ebéddel is és egy felestekemet adni, azután tartozzék ugy accommodálni magát mindenekben, az mind az chéhek igazsága tartya.

Articulus octavus. Valamely mester legény az varga mester után maradot eözvegyét elvehné feleségül és mestersiget akarna üzni, az olyan tartozik az varga mestereknek egy felöstekemet adni.

Articulus nonus. Ha valamelyik a mesterek közül mesterséghez felöl, avagy más afféle dolog feleöl össze veszniének és megh háborgatnának és azon dologh a ché mester eleibe jönne, szabad az dékánnak eözve veszett dologhért ad florenos 12 megh bñtetni az mester embereket, ha pedighlen azon, aki veszekedésnek oka volt és az bñtetésnek ellene volna avagy contradikálna, adatik hatalom nékiek, hogy miáltalunk tizenkét formáltassék és megh bñtessék.

Articulus decimus. Az mely chében lévő mester ember, az mi keözzenesiges gyülekezetben nem találatnék és jelen nem volna, az eő elmulatának bizonyos nem mutathatná és nem próbálná okát, egy arany(nyal) mely tizennégy forint bñtettessék és ha ennek utánna is akarná követni, adassék hatalom, hogy afféle mesterember mieleinkbe czitáltassék és méltó(an) bñtettessék megh.

Articulus XI. et ultimus. Alicsuk azt is és confirmáljuk, hogy az varga mestereknek két leginnél és egy inasnál többet ne legyen szabad tartani, továbbán valamely városban az varga mesterek lagnának és chéhek volna, tartoznak az városbeli bírónak egy pár sarut adni, ezt pedighlen mindenkor tartozni fognak követni.

Nos itaque supplicationibus eorundem magistrorum Georgii Lusinsky et Joannis Voluntati iustis salubribus que et rationalibus inclinatis, praemissas dispositiones et ordinationes ipsorum cum omnibus et singulis clausis et articulis earundem suo ordine praesentibus nostris literis privilegialibus inseri et inscribi facientes duximus ratificandum et approbandum ac ratificamus et approbamus iisdemque nostrum consensum benevolum horum et assensum praebemus. In quorum omnium fidem et singulorum testium praemissorum, firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras duplicis sigilli nostri appensione communiter eisdem magistris sutoribus duximus concedendas. Datum feria sexta proxima post festum Epiphaniarum Domini, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio.

Nos itaque praemissa supplicatione pro parte praemissorum magistrorum sutorum nostrae pro quo suam porrecta, maiestati regia benignitate exaudita et elementer admissa, praescriptas literas annotatorum iudicis et iuratorum civium non abrasas nec cancellatas neque in aliqua parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspitione carentes praesentibus literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aequali insertas, quo ad omnes earum continentes clausulas et articulos eatenus quatenus eadem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earundem veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus easque et omnia in eis contenta pro prae-

narratis universis magistris sutoribus in praescripta chaaha seu confraternitate omnium sanctorum constitutis ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis innovantes perpetuo valituras confirmamus praesentium nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum per manus reverendissimi in X-to patris domini Thomae episcopi ecclesiae Strigoniensis Aulae nostrae summii secretarii et cancellaris fidelis nostri dilecti. Budaë in festo omnium Sanctorum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto. Regnorum nostrorum Hungariae etc. anno septimo, Bohemiae vero anno vigesimo sexto.

Eredetiye papiron, 1731. évi egyszerü másolatban, XVIII. sz. elei fordításban. Orsz. Levéltár. Mechanica. Cottus Bars sub. No. 4.